

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет/інститут філософський

Кафедра соціальної психології та психології розвитку

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЯ**

Освітня програма «Середня освіта (англійська мова і література)»

Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський) рівень

Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Спеціалізація 014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська))

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від “12” вересня 2019 р.

м. Івано-Франківськ - 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Психологія
Викладач	Литвин-Кіндратюк Світлана Данилівна
Контактний телефон викладача	0673424708
Е-mail викладача	svitlana.kindratiuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Обов'язкова дисципліна
Обсяг дисципліни	Один семестр, 3,0 кредити, загальна кількість годин: 90 (30 – аудиторна робота (20 лекцій, 10 практичних), 60 – самостійна робота
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Понеділок 15.00

2. Анотація до курсу

Покращення результатів навчально-виховного процесу в закладах системи вищої освіти України відповідно до світових стандартів, потреба підготовки кваліфікованих спеціалістів, компетентних у різних галузях знань і особливо глибоко в одній із них, вимагає опанування бакалаврами дисципліни «Психологія». Вона ґрунтується на психологічній теорії та практиці надання психологічної допомоги в закладах освіти. Зміст дисципліни полягає в ознайомленні бакалаврів освіти із науково-теоретичними основами сучасної психології, її категоріальним апаратом в межах низки психологічних галузей; прищепленні навичок самостійного мислення та роботи з психологічною літературою, вмінні застосовувати психологічні методи дослідження та елементи психологічної діагностики в навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи, опануванні цінностями кроскультурної комунікації, розвитку здатності самостійно мислити, критично аналізувати педагогічний досвід викладачів та педагогів.

Предмет дисципліни: опанування бакалаврами психологічних засобів розвитку та саморозвитку особистості протягом життєвого шляху, в умовах освітнього середовища загальноосвітньої школи у процесі педагогічної взаємодії вчителя та учня, в контексті міжкультурної комунікації та професійної творчості.

3. Мета та цілі курсу. Досягти належного рівня професійної компетентності у осмисленні психологічних явищ та закономірностей розвитку особистості учня у віковому аспекті, практиці педагогічної взаємодії у процесі викладання іноземних мов, педагогічному спілкуванні в умовах загальноосвітньої школи. Цілями курсу є засвоєння основних понять об'єкта, предмета й завдань психології, яка представлена окремими галузями, їхніх основних категорій, пріоритетних тенденцій розвитку цієї науки загалом, зв'язків з іншими науками, принципами та методами дослідження як запоруки творчого застосування отриманих відомостей не тільки в професійній діяльності, а й в особистому житті. Завдання дисципліни полягають передусім у теоретичному осмисленні логіки розвитку психологічної науки в межах низки її основних галузей (загальна, вікова, соціальна, кроскультурна, педагогічна психології), ознайомленні з її дослідницькими методами та напрямками надання психологічної допомоги в умовах навчального закладу. Відповідно до вимог освітньо-професійної програми бакалаври повинні: *знати* предмет та завдання загальної, вікової, соціальної, педагогічної психології та психології творчості, розуміти теоретичну основу напрямів в межах окремих галузей, основні етапи становлення цих психологічних галузей, актуальні проблеми їхнього розвитку у ХХІ столітті, зміст низки основних психологічних (особистість), соціально-психологічних (мала та велика соціальна група, соціалізація), психолого-педагогічних (педагогічне спілкування), етнічних та кроскультурних (міжкультурна комунікація, акультурація), психолого-мистецьких (творчість) феноменів; вміти аналізувати психологічні феномени на рівні елементів структури особистості – психічні процеси, властивості та стани, здійснювати їхню порівняльну характеристику; описувати загальну структуру

особистості; розуміти тенденції та чинники розвитку особистості в онтогенезі, виокремлювати основні етапи та стадії, описувати їхній зміст; розуміти основні особливості міжкультурної комунікації та педагогічного спілкування.

4. Результати навчання (компетентності)

4.1 Загальні компетентності

- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- Здатність бути критичним, самокритичним і відповідальним за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних контекстах.
- Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність демонструвати поглиблені когнітивні та практичні вміння/навички, майстерність та інноваційність при розв'язанні складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання.
- Здатність працювати в команді та автономно.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях професійної або навчальної діяльності.

4.2 Фахові компетентності

- Здатність використовувати в професійній діяльності знання традиційних і новітніх теорій, напрямків, методів і технологій в галузі психології.
- Здатність планувати, організовувати, здійснювати прикладне мікродослідження з предметної спеціальності на засадах науково-методологічного та етично-правового підґрунтя, систематизувати, аналізувати, інтерпретувати та доносити до фахівців і нефахівців його результати.
- Здатність вільно оперувати спеціальною психологічною термінологією для розв'язання професійних завдань.
- Здатність планувати, організовувати та проводити уроки та навчальні курси з основної і другої іноземної мови та англійської літератури, а також оцінювати навчальні досягнення учнів.

4.3 Результати навчання:

- критично осмислювати основні теорії, принципи, методи, поняття та концепції обраної освітньої спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності. Зокрема:
- здійснювати навчання та виховання учнів з урахуванням психологічних, вікових особливостей їх розвитку; забезпечувати в ході освітнього процесу соціалізацію, формування загальної культури особистості. А саме: аналізувати психологічні феномени на прикладі психічних процесів та станів, порівнювати періоди психічного розвитку дитини, підлітка, юнака та формулювати їхні змістовні відмінності тощо; розрізняти основні аспекти (правовий, культурний, естетичний) соціалізації та здійснювати аналіз структури особистості;
- демонструвати володіння методами наукового та творчого пошуку з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів психології. А саме: Оволодіти загальною структурою багатопрофільного комплексу психологічної науки, аналізувати завдання та предметне поле низки його галузей, їхні актуальні проблеми;
- цінувати розмаїття та мультикультурність світу й керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу та співробітництва. А саме: вміти використовувати набуті психологічні знання про етнічні особливості особистості та

спілкування у процесі професійної міжкультурної комунікації; створювати умови та забезпечувати відповідні засоби для учіння на уроці, організувати навчальний процес на уроці. А саме: використовувати набуті знання про психологію освітнього простору, інноваційні методи навчання у викладанні іноземної мови з метою оптимізації процесу педагогічного спілкування;

- діагностувати, узагальнювати психологічні труднощі учнів, які виникають в ході навчального процесу та оцінювання. А саме: розуміти специфіку методів психологічного дослідження та психологічної діагностики та прийоми їхнього застосування, ефективно працювати з психологічною інформацією, добирати інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, впорядковувати, класифікувати, систематизувати, критично аналізувати й інтерпретувати її та застосовувати дані; організувати процес свого навчання й психологічної самоосвіти із значним ступенем автономності;
- ефективно використовувати набуті психологічні знання в практиці іншомовного та міжособистісного спілкування, для вирішення складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання, зокрема з використанням інформаційних та комунікаційних технологій;
- збирати, систематизувати, аналізувати й інтерпретувати дані реального освітнього процесу та застосовувати їх для планування, організації та реалізації прикладного мікродослідження з основної та другої іноземних мов, презентувати його результати;
- володіти прийомами аналізу стосунків в малих групах в професійному спілкуванні та мати оцінки соціально-психологічного клімату в колективі, зокрема володіти прийомами написання психолого-педагогічної характеристики на учня та клас;
- розуміти основні проблеми освіти та шляхи їх розв'язання із застосуванням інноваційних підходів, доцільних методів і технологій у галузях педагогічної психології, розуміти, яким чином можна визначити навчальні потреби учнів та пропонувати навчальні дії та матеріали для задоволення цих потреб, а саме: аналізувати основні напрями психологічної допомоги та розуміти завдання їхнього застосування практичним психологом в умовах загальноосвітньої школи та шляхи співпраці з ним;
- критично оцінювати власну навчальну та професійно-дослідницьку діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20 год
практичні заняття	10 год
самостійна робота	60 год

Ознаки курсу

Семестр 2-й	Спеціальність 014. 02 Середня освіта (Мова і література (англійська))	Курс (рік навчання) 1-й	Нормативна дисципліна
----------------	---	----------------------------	--------------------------

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, ГОД	Вага оцінки (разом із самоствореною роботою)	Термін виконання: Наступне заняття
<p>Тема 1: Предмет психології</p> <p>План</p> <p>1. Предмет психологічної науки, її основні завдання та актуальні проблеми.</p> <p>2. Основні етапи становлення психології як науки.</p> <p>3. Система галузей психології та її міждисциплінарні зв'язки.</p> <p>4. Основні категорії, методологічні принципи та методи психології.</p>	Лекція	<p>1. М'ясоїд П.А. Загальна психологія В 2-томах. – К.: Основи, 2004. 345 с.</p> <p>2. Основи практичної психології / Панок В., Титаренко Т., Чепелева Н.: Підручник.К.: Либідь, 2001. 536 с.</p> <p>3. Основи психології: Підручник / За заг ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. К.: Либідь, 1995. 632 с.</p> <p>4. Немов Р.С. Психология. В 3-х кн. М.: Гуманіт центр Владос, 2001. К.1. 653 с.</p>	<p>Запитання для самоперевірки</p> <p>1. Що є предметом психологічної науки?</p> <p>2. Які основні етапи розвитку психології?</p> <p>3. Як змінювалися наукові уявлення про предмет психології на кожному з цих етапів?</p> <p>4. Назвіть основні методи психологічного дослідження.</p> <p>5. Назвіть традиційні та нові, найбільш перспективні галузі психологічних досліджень.</p> <p>6. Які ви знаєте основні психологічні категорії та поняття?</p>	4, 5	Наступне заняття
<p>Тема 2. Психічні процеси і стани</p> <p>План</p> <p>1. Поняття психічних процесів, їхні види.</p> <p>2. Пізнавальні психічні процеси: відчуття та сприймання.</p> <p>3. Психічні процеси: мислення та увага, пам'ять та увага.</p> <p>4. Емоції та почуття. Емоційні стани та їхні види.</p>	Лекція	<p>1. Гамезо М.В. Домашенко І.А. Атлас по психології: информ. метод. матеріали. М.: Просвещение, 1986. 272 с.</p> <p>2. Годфруа Ж. Что такое психология: В 2-х т. Изд. 2-е. Т. 2. пер с франц. М.: Мир, 1996. 376 с.</p> <p>3. Веккер Л.М. Психия и реальность: единая теория информационных процессов. М.: Смысл, 2000. 685 с.</p> <p>3. Краткий психологический словарь / Сост. Л.А. Карпенко / Под общ. ред. А.В. Петровского, М.Я. Ярошевского. М.: Политиздат, 1985. 431 с.</p> <p>4. М'ясоїд П.А. Загальна психологія В 2-томах. К.: Основи, 2004. 345 с.</p> <p>5. Немов Р.С. Психология. В 3-х кн. М.: Гуманіт центр Владос, 2001. К.1. 653 с.</p> <p>6. Основи психології: Підручник / За заг ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. К.: Либідь, 1995. 632 с.</p> <p>7. Палій А.А. Диференціальна психологія. Курс лекцій. Івано-Франківськ, ВДВ ЦТ Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника. 776 с.</p>	<p>До теми 2:</p> <p>1. Назвіть основні пізнавальні процеси, вкажіть на їхні відмінності..</p> <p>2. Які існують класифікації видів відчуттів?</p> <p>3. Що спільно у відчуття як пізнавального процесу та у сприймання?</p> <p>4. Які Ви знаєте процеси мислення?</p> <p>5. Які існують види уваги, за яких умов вони виникають?</p> <p>6. Чим відрізняють стеничні та астенічні емоції?</p> <p>7. Пояснить, в чому сутність процесу синестезії.</p> <p>8. Чим відрізняють уявлення уваги від уявлень пам'яті ?</p>	4, 5	Наступне заняття
<p>Тема 3. Психологія особистості</p> <p>План</p> <p>1. Поняття особистості в психології, основні теорії</p>	Лекція	<p>1. Губенко І.Я., О.С. Карнацька, О.Т. Шевченко Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я між особового</p>	<p>Запитання до теми 3:</p> <p>1. Розкрийте сутність понять «особистість»,</p>		

<p>особистості. 2. Структура особистості, основні компоненти та властивості. 3. Диференційна психології особистості: темперамент, характер, здібності, їх властивості та види.</p>		<p>спілкування: підручник. К.: ВСВ «Медицина», 2018. 312 с. 2. Москалець В.П. Психологія особистості: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 416 с. 3. М'ясоїд П.А. Загальна психологія В 2-томах. – К.: Основи, 2004. 345 с. 4. Основи психології: Підручник / За заг ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. К.: Либідь, 1995. 632 с. 3. Палій А.А. Диференціальна психологія. Курс лекцій. Івано-Франківськ, ВДВ ЦТ Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника. 776 с. 6. Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості: навч. посібник. К.: Каравелла, 2013. 372 с. 7. Хьелл Л., Зиглер Д. Теория личности. Основные положения, исследование и применение. СПб.: Питер-Пресс, 1997.</p> <p>Додаткова література 1. Бурно М. О характерах людей (психотерапевтическая книга). М.: Академический проект, 2008. 639 с. 2. Леонгард К. Акцентуированные личности. Киев, Глобус изд-во «Вища школа», 1989. 374 с. 3. Фурман А.В., Гуменюк О.Є. Психологія Я-концепції: навчальний посібник. Львів, Новий світ, 2006. 360 с.</p>	<p>«індивід», «індивідуальність» 2. Опишіть модель особистості за 3. Фрейдом. 3. Які основні властивості особистості? 4. Розкрийте піраміду потреб за А. Маслоу. 5. Порівняйте зміст понять «темперамент» та «характер». 6. Опишіть структуру характеру. 7. Чим відрізняються психологічні погляди на сутність темпераменту від поглядів, які обстоювалися в рамках гуморальних та фізіологічних теорій? 8. Назвіть основні психологічні властивості темпераменту. 9. Що таке акцентуації характеру?</p>	<p>4, 5</p>	<p>На консультації</p>
<p>Тема 4. Історія та предмет психології розвитку. План 1. Предмет психології розвитку, основні етапи становлення – від дитячої психології, до вікової й затім до психології розвитку. 2. Біогенетичні та соціогенетичні підходи в пояснення чинників психічного розвитку. 3. Культурно-історична теорія розвитку вищих психічних функцій Л. Виготського. 4. Загальна характеристика періодизації психічного розвитку (Д. Ельконін, Е. Еріксон, Ж. Піаж, З. Фройд, М. Колберг).</p>	<p>Лекція</p>	<p>1.Заброцький М. Основи вікової психології. – Тернопіль, 2005. – С. 6 – 31. Крайніков Е.В. Психологія розвитку : Словник-довідник. - К.: Арістей, 2004. - 260 с. 2. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психології (Курс лекцій). – Київ, 2005. – С. 5 – 24. Нартова-Бочавер С.К. Введение в психологию развития / С.К. Нартова-Бочавер, А.В. Потапова. - М.: Флинта: МПСИ, 2006. - 216 с. 3. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія. – Київ, Академвидав, 2005. – 358. – С. 7 – 38. 4. Костюк Г.С. Принцип развития в психологии // Хрестоматия по возрастной и педагогической психологии / Под ред. И.И. Ильева, В.Я. Ляудис. – М.: МГУ, 1981. – 1981. – С. 7 – 10.</p>	<p>Запитання до теми 4: 1. Назвіть основні етапи становлення психології розвитку. 2. Розкрийте зміст предмету психології розвитку. 3. В чому відмінність біогенетичних та соціогенетичних підходів в поясненні чинників психічного розвитку. 4. Охарактеризуйте основні положення культурно-історичної теорії розвитку вищих психічних функцій Л. Виготського. 5. Порівняйте періодизацію психічного розвитку за Д. Ельконіном та Е. Еріксоном.</p>	<p>4,5</p>	<p>На консультації</p>
<p>Тема 5. Психологічна</p>					

<p>характеристика вікових періодів</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика психічного розвитку новонародженого та немовляти. 2. Переддошкільний вік, розвиток мовлення та провідна діяльність періоду. 3. Дошкільний період психічного розвитку. 4. Молодший школяр: проблеми адаптації та навчання в школі. 5. Психологічна характеристика підліткового та юнацького віку. 6. Дорослість, його основні новоутворення та труднощі. Проблеми геронтопсихології в сучасному суспільстві. 	<p>Лекція</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Заброцький М. Основи вікової психології. – Тернопіль, 2005. – С. 6 – 31. Крайніков Е.В. Психологія розвитку : Словник-довідник. - К.: Арістей, 2004. - 260 с. 2. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психології (Курс лекцій). – Київ, 2005. – С. 5 – 24. Нартова-Бочавер С.К. Введение в психологию развития / С.К. Нартова-Бочавер, А.В. Потапова. - М.: Флинта: МПСИ, 2006. - 216 с. 3. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія. – Київ, Академвидав, 2005. – 358. – С. 7 – 38. 4. Костюк Г.С. Принцип развития в психологии // Хрестоматия по возрастной и педагогической психологии / Под ред. И.И. Ильцова, В.Я. Ляудис. – М.: МГУ, 1981. – 1981. – С. 7 – 10. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Які основні особливості психічного розвитку новонародженого та немовляти? 2. Які новоутворення психічного розвитку виникають у переддошкільному віці? 3. Які ознаки кризи 3-х років та 6-7-ми років? 4. Які вчені досліджували гру та її розвиток у дошкільному віці? 5. Який період вікового розвитку вважається сенситивним у розвитку мовлення? 	<p>4,5</p>	<p>На консультації</p>
<p>Тема 6. Соціальна психологія</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальна психологія як галузь психологічного знання: предмет та понятійний апарат, напрямки розвитку. 2. Соціально-психологічні особлив. комунікації: перцептивна, комунікативна, інтерактивна сторони. 3. Великі та малі соціальні групи, їхня класифікація. 4. Соціалізація особистості, її основні етапи. 5. Соціометрія як метод дослідження малих груп. 	<p>Лекція</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ануфрієва Н.М. Зелінська Т.М., Єрмакова Н.О. Соціальна психологія: Навч.-метод. пос. К. Каравела, 2009. 216 с. 2. Берри Дж. Пуртінга А., Сигал М., Дасен П. Кросс-культурна психологія. Исследование и применение. Пер. с англ. Харьков: Изд-во Гуманитарный центр, 2007. 560 с. 3. Львовичкіна А.М. Етнопсихологія. навч. пос. к.: МАУП, 2002. 144 с. 4. Майерс Д. Соціальна психологія. СПб.: Питер, 1997. 688 с. 5. Мечковская Н.Б. Соціальна лінгвістика: пос. для студентів. М.: Аспект Пресс, 1996. 207 с. 6. Москаленко В. В. Соціальна психологія. Підручник. Київ, Центр навчальної літератури, 2005. 624 с. 7. Соціологічна енциклопедія / укладач В.Г. Городяненко. К.: Академвидав, 2008. 456 с. 8. Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості: навч. посібник. К.: Каравелла, 2013. 372 с. <p>Допоміжна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Данилюк І. Етнічна психологія як галузь наукового знання: історико-теоретичний вимір. К.: САММІТ-КНИГА, 2010. 432 с. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Що вивчає соціальна психологія? 2. Назвіть основні етапи розвитку соціальної психології? 3. Які види емпатії Ви можете назвати? 4. Які основні характеристики малої групи? 5. Хто є автором методу соціометрії? 6. Які існують етапи соціалізації? 	<p>4,5</p>	<p>На наступних заняттях</p>

<p>Тема 7. Предмет етнопсихології та крос культурної психології</p> <p>План</p> <p>Предмет і завдання етнопсихології / Структура. Розвиток від етнопсихології в XIX ст. до крос-культурної психології / Методологія та категоріальний апарат етнопсихології. Структура етнічної свідомості, етнічність, мовна особистість. Проблема акумуляції та етнокультурної адаптації особистості на тлі міжкультурної комунікації</p>	<p>Лекція</p>	<p>2. Кузнецова Т.В. Психологія культури (психолого-філософський аналіз). Курс лекцій. К.: МАУП, 2006. 152 с.</p> <p>3. Стефаненко Т.Г. Этнопсихология. М.: Аспект-Пресс, 2003. 368 с.</p> <p>Основна література</p> <p>1. Берри В.Дж. Кросс-культурная психология / Джон Берри, Айп Пуртингер, пер. с англ. - Х.: Изд-во Гуманитарного университета, 2007. - 560 с.</p> <p>2. Данилюк І. Етнічна психологія / Із збірника наукового знання: історично-етнічний вимір: монографія / І. Данилюк. - К.: «Самміт-Книга», 2010. - 32 с.</p> <p>Євтух В.Б. Етносоціологія: термінологія. Навчальний посібник / В. Євтух, Г. Галушко. - К.: Вид-во «Фенікс», 2009. - 32 с.</p> <p>Євтух В.Б. Етнічність: глосарій / В. Євтух, Г. Галушко. - К.: Вид-во НПУ імені Шевченка, 2009. - 170 с.</p> <p>Фриксон Э.Г. Детство и общество/ Э.Г. Фриксон; [пер. с англ.]. - СПб.: Ленарт, 1999. - 192 с.</p> <p>Кузнецова Т.В. Психологія культури (психолого-філософський аналіз) : Курс лекцій/ Т.В. Кузнецова. - К.: МАУП, 2006. - 152 с.</p> <p>Львовочкіна А. Етнопсихологія / А. Львовочкіна. - К.: МАУП, 2002. - 145 с.</p> <p>Мацумото Д. Психология и культурные временные исследования / Д. Мацумото. - СПб, 2002. - 416 с.</p> <p>Додаткова література</p> <p>Гейзінга Й. Homo Ludens / Й. Гейзінга; [пер. з англ.]. - Львів: Львівського]. - К.: Основи. - 1994. - 320 с.</p> <p>Геннеп А. ван Обряды переходного возраста: тематическое изучение обрядового цикла / А. ван Геннеп; [пер. с франц. Ю. Новой, Л.В. Покровской]; Последействие В. Ивановой. - М.: Вост. лит., 2002. - 320 с.</p> <p>Гирц К. Интерпретация культур / К. Гирц; пер с англ. - М.: ИИЛ АН СССР, 1986. - 304 с.</p> <p>Мид М. Культура и мир детства / М. Мид. - М.: Наука, 1992. - 304 с.</p> <p>Стефаненко Т.Г. Этнопсихология, Т.Г. Стефаненко. - М.: МГУ, 2001. - 346 с.</p> <p>Фрейд З. Тотем і табу / З. Фрейд. - С.-Пб.: Азбука-классика, 2010. - 123 с.</p> <p>Храмова В. Українська душа / В. Храмова. - К., Фенікс, 1990. - 67 с.</p>	<p>1. Що вивчає етнічна психологія?</p> <p>2. Що вивчає крос-культурна психологія?</p> <p>3. Яка структура етнічної свідомості?</p> <p>4. Чи відрізняється комунікація в колективістичних та індивідуалістичних культурах?</p> <p>5. Дайте визначення поняття «етнічна спільнота».</p>	<p>4,5</p>	<p>На консультації</p>
<p>Тема 8. Психологія творчості мистецтва</p> <p>План</p> <p>1. Предмет психології творчості мистецтва</p> <p>2. Естетизація повсякденного життя мистецтва як художня комунікація.</p> <p>3. Сучасна особистість в просторі вишуканих мистецтва.</p>	<p>Лекція</p>	<p>1. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества / Михаил Михайлович Бахтин; сост. С.Г. Бочарова; текст подгот. Г.С. Бенриштейн и Л.В. Дерюгина; примеч. С.С. Аверинцев и С.Г. Бочарова. - М.: Искусство, 1986. - 446 с.</p> <p>2. Бахтин М.М. Творчество Франсуа Рабле и народная культура средневековья и</p>	<p>1. Дайте визначення предмету психології творчості.</p> <p>2. Дайте визначення предмету психології творчості.</p>	<p>4.5</p>	<p>На наступні</p>

<p>Тема 9 Педагогічна психологія</p> <p>1. Предмет педагогічної психології та основні етапи її розвитку.</p> <p>2. Поняття учіння, на учіння та навчальної діяльності. Структура навчальної діяльності.</p> <p>3. Інноваційні технології навчання в загальноосвітній школі.</p> <p>4. Психологія вчителя. Педагогічна майстерність, такт та здібності</p> <p>Тема 10. Практична психологія: основні напрями надання психологічної допомоги.</p> <p>План</p> <p>1. Теоретична та практична психологія. Поняття психологічної служби.</p> <p>2. Психологічна діагностика. її види.</p> <p>3. Психологічна корекція, психологічне консультування,</p>	<p>лекція</p> <p>Лекція</p> <p>лекція</p>	<p>Ренессанса / Михайл Михайлович. Бахтин. – М.: Худож. лит., 1990. – 543 с.</p> <p>3. Белявский И.Г. Лекции по исторической психологии / И.Г. Белявский. – Одеса: Астропринт, 2004. – 448 с.</p> <p>4. Кузнецова Т.В. Психология культуры (психолого-философский анализ) : Курс лекций/ Т.В. Кузнецова. – К.: МАУП, 2006. – 152 с.</p> <p>5. Клименко В.В. Психология творчества. Навч. посібник / В.В. Клименко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 480 с.</p> <p>6. Татаркевич В. История шести понятий: Мистецтво. Прекрасное. Форма. Творчість. Відтворництво. Естетичне переживання / В. Татаркевич. – К.: «Юніверс», 2001. – 368 с.</p> <p>1. Савчин М.В. Педагогічна психологія: навчальний посібник. Дрогобич: Видавнича фірма “Відродження”, 1998. 142 с.</p> <p>2. Савчин М.В. Василенко Л.П. Вікова психологія: навчальний посібник. К.: Академвидав, 2005. 360 с.</p> <p>3.Словник психолого-педагогічних термінів і понять / Упор. Ю.В. Бурган, В.І. Уруський. Тернопіль: Астон, 2001. 176 с.</p> <p>4. Кан-Калик В. А. Учителю о педагогическом общении : Книга для учителя. Москва–Грозный : Просвещение, 1987.</p> <p>5. Карнегі Д. як завойовувати друзів і впливати на людей : пер. з англКиїв, 1994. 704 с.</p> <p>6.Моделирование педагогических ситуаций / ред. Ю. Н. Кулоткина, Г. С. Сухобской. Москва, 1981. С. 162 с.</p> <p>7. Педагогічна майстерність : підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос [та ін.] ; за ред. І.А. Зязюна. 3-те вид., допов. і переробл. Київ : СПД Богданова А.М., 2008. 376 с.</p> <p>8. Синиця І. О. Педагогічний такт і майстерність учителя. Київ, 1981.</p> <p>9. Сухомлинський В. О. Сто порад учителям // Вибр. Твори : у 5 т. Т. 2. С. 421.</p> <p>Література</p> <p>Кузікова С,В. Основи психокорекції : навч. посібник / С. Б. Кузікова. – К.: Академвидав, 2012. – 320 с.</p> <p>Осипова А.А. Общая психокорекция: Учебное пособие для студентов вузов. – М.: ТП Сфера, 2005. – 512 с.</p>	<p>митсетців.</p> <p>3. Яка структура естетичної компетентості особистості?</p> <p>4. Що уявляє собою феномен естетизації повсякденного життя нашого сучасника? А також питання:</p> <p>Що є в широкому сенсі «матеріалом» педагогічної творчості? Чому неодмінною умовою справжньої педагогічної творчості є ціннісне ставлення педагога до учня, любов до нього.</p> <p>Описати структуру мотивації навчальної діяльності учня. В чому відмінність між навчанням та учінням.? Порівняйте низку інноваційних технологій навчання. Описати суспільну значущість професії викладача, його професійні функції. Дати характеристику поняттю <i>педагогічна діяльність</i>, її структури. Назвати елементи педмайстерності викладача, ступені її розвитку. Назвати головні проблеми взаємодії вчителя й учня. Назвіть складові культури мовлення педагога</p> <p>Що включає зміст поняття «психологічна допомога»? За яких умов виникає психокорекційна ситуація?</p>	<p>ому занятті</p> <p>4,5</p> <p>На індивід. занятті</p>	
--	--	---	---	--	--

<p>психопрофілактика. 4.Психотерапія, напрями надання допомоги.</p> <p>Практичне заняття 1.</p> <p>Предмет психології</p> <p>План 1.Предмет психол. як науки, її основні завдання та актуальні проблеми. 2. Система галузей психологічної науки, її місце в системі наук. Психологія та лінгвістика. 3. Історія розвитку психології: основні етапи. 4. Категоріальний апарат психології та методологічні принципи. 5.Методи психологічних досліджень, їхня класифікація.</p>	<p>практичне</p>	<p>1. Бенеш Г. Психологія: dtv-Atlas; Довідник: Пер з нім./ Худож. Герман і Катаріна фон Заафельд; Наук. ред. В.О. Васютинський. К.: Знання-Прес, 2007. 510 с. 2. Годфруа Ж. Что такое психология: В 2-х т. Изд. 2-е. Т. 2. пер с франц. М.: Мир, 1996. 376 с. 3. Мясоід П.А. Загальна психологія В 2-томах. – К.: Основи, 2004. 345 с. 4. Гамезо М.В. Домашенко И.А. Атлас по психологии: информ. метод. материалы. М.: Просвещение, 1986. 272 с. 5. Основи психології: Підручник / За заг ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. К.: Либідь, 1995. 632 с. 6. Немов Р.С. Психология. В 3-х кн. М.: Гуманіт центр Владос, 2001. К.1. 653 с. 7. Психологічна енциклопедія / Автор-упорядник О.М. Степанов. К.: «Академвидав». 2006. 424 с. 8. Словник психолого-педагогічних термінів і понять / Упор. Ю.В. Бурган, В.І. Уруський. Тернопіль: Астон, 2001. 176 с. 9. Хрестоматія по истории психологии. Под ред. П.Я. Гальперина, А.Н. Ждан. М., Изд-во ун-та, 1980, 296 с. Додаткова 1. Gleitman H. Psychology W.W. 5t edition. Norton Comrani, New York, London, 1994 – 796 p.</p>	<p>У чому полягає принцип єдності діагностики та корекції? З чого складається дослідження психічних процесів у дітей шкільного віку? У чому полягає принцип нормативності розвитку?</p> <p>1.Окресліть актуальні проблеми психологічної науки (на прикладні аналізу самостійно обраних для конспектування наукових статей з проблем загальної, вікової, соціальної та педагогічної психології</p> <p>2. Ознайомлення з методами дослідження в психології (на прикладі однієї з психодіагностичних методик, оформлення результатів мікродослідження та висновків письмово).</p>	<p>4.5</p> <p>10</p>	<p>На консультації</p> <p>На занятті</p>
<p>Практичне заняття 2.</p> <p>Психологія особистості</p> <p>План 1. Поняття «особистість». Особистість, психічні процеси й стани. 2. Основні теорії особистості. Структура особистості. 3. Темперамент та характер: властивості та типи. 4. Здібності, талант, інтелект – порівняльна характеристика. 5. Методики вивчення властивостей уваги, її видів та властивостей.</p>	<p>Практичне</p>	<p>1. Москалець В.П. Психологія особистості: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 416 с. 2. М'ясоід П.А. Загальна психологія В 2-томах. – К.: Основи, 2004. 345 с. 3. Основи психології: Підручник / За заг ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. К.: Либідь, 1995. 632 с. 4. Палій А.А. Диференціальна психологія. Курс лекцій. Івано-Франківськ, ВДВ ЦТ Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника. 776 с. 5. Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості : навч. посібник. К.: Каравелла, 2013. 372 с. 6. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. Основные положения, исследование и применение. СПб.: Питер-Пресс, 1997.</p> <p>Додаткова література 1. Бурно М. О характерах людей (психотерапевтическая книга). М.: Академический проект, 2008.</p>	<p>1.Опишіть структуру особистості на прикладі самостійно складеної карти-схеми</p> <p>Практична частина: Ознайомлення з методами діагностики та особливостей особистості (особистісні тести, за вибором). Скласти невелику анкету з метою вивчення інтересів, хобі та уподобань особистості.</p>		

<p style="text-align: center;">Заняття 3.</p> <p style="text-align: center;">Актуальні проблеми психології розвитку</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологія розвитку та вікова психологія: предмет, завдання та історія виникнення. 2. Проблема періодизації психічного розвитку – Д. Ельконін та Е. Еріксон. Поняття кризи психічного розвитку. 2. Психологія віку. Психологічна характеристика періодів дитинства. 4. Психологічна характеристика періодів отрочства та юності. 5. Психологічна характеристика періодів дорослості та старості. 	<p>Практичне</p>	<p>639 с.</p> <p>2. Леонгард К. Акцентуированные личности. Киев, Гловное изд-во «Вища школа», 1989. 374 с.</p> <p>3. Фурман А.В., Гуменюк О.Є. Психологія Я-концепції: навчальний посібник. Львів, Новий світ, 2006. 360 с.</p> <p>4. Фурман А.В., Гуменюк О.Є. Психологія Я-концепції: навчальний посібник. Львів, Новий світ, 2006. 360 с.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вікова та педагогічна психологія: Навчальний посібник / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. К.: Просвіта, 2001. 416 с. 2. Крайніков Е.В. Психологія розвитку. Словник-довідник. К.:Арістей, 2004. 260 с. 3. Краткий психологический словарь / Сост. Л.А. Карпенко / Под общ. ред. А.В. Петровского, М.Я. Ярошевского. М.: Политиздат, 1985. 431 с. 4. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції: навч. пос. Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. 384 с. 5. Палій А.А. Диференціальна психологія. Курс лекцій. Івано-Франківськ, ВДВ ЦТ Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника. 776 с. 6. Савчин М.В. Педагогічна психологія: навчальний посібник. Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 1998. 142 с. 7. Савчин М.В. Василенко Л.П. Вікова психологія: навчальний посібник. К.: Академвидав, 2005. 360 с. 8. Словник психолого-педагогічних термінів і понять / Упор. Ю.В. Бурган, В.І. Уруський. Тернопіль: Астон, 2001. 176 с. 	<p><i>Практична частина:</i> Скласти та апробувати схему спостереження за поведінкою дитини з врахуванням віку та особливостей провідної діяльності (навчання, гра).</p> <p>Дати розширену відповідь на запитання: які періодизації психічного розвитку представлені у сучасній віковій психології (запропонувати схему аналізу цих періодизацій).</p>	<p>10</p>	<p>На занятті</p>
<p>Заняття 4. Актуальні проблеми психології та крос культурної психології</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальна та етнічна психологія. Специфіка предмету, завдань, актуальні проблеми. 2. Класифікація малих та великих груп. Соціальна спільнота та етнічна група. 3. Проблеми крос-культурної психології: акультурація, адаптація та міжкультурні стосунки. Особистість в культурі та субкультурі. 4. Вплив мовної картини світу на поведінку особистості в 	<p>практичне</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Берри Дж. Пуртинга А., Сигал М., Дасен П. Кросс-культурная психология. Исследование и применение. Пер. с англ. Харьков: Изд-во Гуманитарный центр, 2007. 560 с. 2. Гриффин Э. Коммуникация: теории и практики. Пер. с англ.. Харьков, Изд-во «Гуманитарный центр», Науменко А.А., 2015. 688 с. 3. Долинська А.В. Матяш-Заяц А.П. Психологія конфлікту. навч. пос. К.: Каравелла, 2010. 304 с. 4. Краткий психологический словарь / Сост. Л.А. Карпенко / Под общ. ред. 	<p><i>Ознайомлення з методами дослідження в психології (на прикладі однієї з психодіагностичних</i></p>	<p>10</p>	<p>На занятті</p>

<p>культури</p> <p>5. Метод соціометрії та особливості його застосування.</p> <p>сихологія особистості : навч. посібник. К.: Каравелла, 2013. 372 с.</p> <p>Заняття 5. Педагогічна психологія та практична психологія</p> <p>План</p> <p>Частина перша</p> <p>1. Педагогічна психологія, предмет, завдання та актуальні проблеми.</p> <p>2. Психологія педагогічної взаємодії та педагогічного спілкування в умовах загальноосвітньої школи.</p> <p>3. Основні напрями роботи практичного психолога: психодіагностика та психологічне консультування.</p> <p>4. Психокорекція та психотерапія. Основні школи у вітчизняній та зарубіжній психології.</p>	<p>практичне</p>	<p>А.В. Петровского, М.Я. Ярошевского. М.: Политиздат, 1985. 431 с.</p> <p>5. Москаленко В. В. Соціальна психологія. Підручник. Київ, Центр навчальної літератури, 2005. 624 с.</p> <p>6. Современная зарубежная социальная психологии. Тексты. Под. ред. Г.М. Андреевой, Н.Н. Богомоловой, Л.Н. Петровской. Изд-во МГУ, 1984, 255 с.</p> <p>7. Соціологічна енциклопедія / укладач В.Г. Городяненко. К.: Академвидав, 2008. 456 с.</p> <p>8. Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості : навч. посібник. К.: Каравелла, 2013. 372 с.</p> <p>Основна література</p> <p>1. Вікова та педагогічна психологія: Навчальний посібник / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. К.: Просвіта, 2001. 416 с.</p> <p>2. Гамезо М.В. Домашенко И.А. Атлас по психологии: информ. метод. материалы. М.: Просвещение, 1986. 272 с.</p> <p>3. Долинська А.В. Матяш-Заяц А.П. Психологія конфлікту. навч. пос. К.: Каравелла, 2010. 304 с.</p> <p>4. Каліна Н.Ф. Психотерапія: підручник. К.: Академвидав, 2010. 288 с.</p> <p>5. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції: навч. пос. Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. 384 с.</p> <p>6. Савчин М.В. Педагогічна психологія: навчальний посібник. Дрогобич: Видавнича фірма "Відродження", 1998. 142 с.</p> <p>7. Савчин М.В. Василенко Л.П. Вікова психологія: навчальний посібник. К.: Академвидав, 2005. 360 с.</p> <p>8. Словник психолого-педагогічних термінів і понять / Упор. Ю.В. Бурган, В.І. Уруський. Тернопіль: Астон, 2001. 176 с.</p> <p>Додаткова література</p> <p>1. Добрович А. Б. Воспитателю о психологии и психогигиене общения: Книга для учителя и родителей. М., 1987.</p> <p>2. Кан-Калик В. А. Учителю о педагогическом общении : Книга для учителя. Москва–Грозный : Просвещение, 1987.</p> <p>3. Карнегі Д. як завойовувати друзів і впливати на людей : пер. з англ. Київ, 1994. 704 с.</p> <p>4. Моделирование педагогических ситуаций / ред. Ю. Н. Кулоткина, Г. С. Сухобской. Москва, 1981. С.</p>	<p>методик. Як розв'язати соціометричну задачу, які використовуються при цьому основні таблиці чи схеми (соціограма, соціоматриця).</p> <p>Ознайомлення з методами дослідження в педагогічного спілкування та прийомами надання психологічної допомоги (на прикладі методів психокорекції). Навести приклади прийомів індивідуальної та групової психокорекції у роботі з учнями в умовах загальноосвітньої школи (прийоми арт-терапії чи соціально-психологічного ренінгу).</p>	<p>10</p> <p>10</p>	<p>На занятті</p> <p>На занятті</p>
--	-------------------------	--	--	---------------------	-------------------------------------

		<p>162 с.</p> <p>5. Педагогічна майстерність : підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос [та ін.] ; за ред. І.А. Зязюна. 3-тє вид., допов. і переробл. Київ : СПД Богданова А.М., 2008. 376 с.</p> <p>6. Синиця І. О. Педагогічний такт і майстерність учителя. Київ, 1981.</p> <p>7. Сухомлинський В. О. Сто порад учителеві // Вибр. Твори : у 5 т. Т. 2. С. 421.</p>		
--	--	--	--	--

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу:	Очна форма навчання: 10 балів студент отримує за відвідування лекційних занять, 55 – робота на практичних заняттях, 35 – виконання завдань самостійної роботи (за кожне завдання 3.5 бали). Заочна форма навчання: 5 балів за відвідування лекцій та участь в обговореннях; 35 за роботу на практичному занятті та контрольна робота; 60 балів самостійна робота (кожне виконане завдання 6 балів).
Вимоги до письмової роботи.	Кореляція поставлених завдань, теоретичної і практичної значимості та висновків
Семінарські заняття	Немає
Умови допуску до підсумкового контролю.	Виконання всіх видів завдань, зокрема написання контрольної роботи та тих, що стосуються самостійної роботи

7. Політика курсу. Студент має регулярно відвідувати лекції, готуватися до практичних занять з врахуванням форм і методів роботи (підготовка до усних відповідей, виступів, дискусій, виконання практичних письмових робіт, написання контрольної роботи). На заняттях звертається увага на його інтереси до різних галузей психології, заохочується виконання індивідуальних творчих завдань, які розкривають його уподобання та стиль мислення. Робота на парах тісно пов'язана із самостійною роботою. Вона охоплює як завдання, що передбачають ознайомлення та конспектування обов'язкових та самостійно підібраних першоджерел, так і дослідницькі творчі завдання, які розвивають творче мислення та професійні компетентності студентів.

За відвідування лекцій студент отримує 10 балів, (очна форма), підготовка до практичних занять (усні відповіді до 25 балів очна форма та 10 балів заочна форма; виконання письмових практичних завдань – 15 балів, контрольна робота 10 балів), виконання завдань самостійної роботи (35 балів очна форма та 60 балів заочна), а також творчий підхід до вирішення проблемних ситуацій, уміння застосовувати теоретичні знання при моделюванні шляхів їх розв'язання – 5 балів.

Рекомендована література

Методичне забезпечення

1. Бенеш Г. Психологія: dtv-Atlas; Довідник: Пер з нім./ Худож. Герман і Катаріна фон Заафельд; Наук. ред.. В.О. Васютинський. К.: Знання-Прес, 2007. 510 с.
2. Карта-схема написання характеристики на учня та клас.
4. Карта-схема написання психолого-педагогічної характеристики на студентську групу.
3. Москалець В.П. Психологія особистості.: Навч. посібник. К. «Центр учбової літератури», 2007. 336 с.
5. Психічний розвиок дитини-дошкільника: навч. пос. для педагогів, психологів, вихователів / наук. ред. С.Є Кулачківська та ін. К.: Світич, 2004. 75 с.
22. Психологічна енциклопедія / Автор-упорядник О.М. Степанов. К.: «Академвидав».

Базова література

1. Берк. Л. Развитие ребенка; пер. С англ.. СПб.: Питер, 2006. 1056 с.
2. Берри Дж. Пуртинга А., Сигал М., Дасен П. Кросс-культурная психология. Исследование и применение. Пер. с англ. Харьков: Изд-во Гуманитарный центр, 2007. 560 с.
3. Вікова та педагогічна психологія: Навчальний посібник / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. К.: Просвіта, 2001. 416 с.
4. Гамезо М.В. Домашенко И.А. Атлас по психологии: информ. метод. материалы. М.: Просвещение, 1986. 272 с.
5. Годфруа Ж. Что такое психология: В 2-х т. Изд. 2-е. Т. 2. пер с франц. М.: Мир, 1996. 376 с.
6. Гриффин Э. Коммуникация: теории и практики. Пер. с англ.. Харьков, Изд-во «Гуманитарный центр», Науменко А.А., 2015. 688 с.
7. Долинська А.В. Матяш-Заяц АП. Психологія конфлікту. навч. пос. К.: Каравелла, 2010. 304 с.
8. Каліна Н.Ф. Психотерапія: підручник. К.: Академвидав, 2010. 288 с.
9. Крайніков Е.В. Психологія розвитку. Словник-довідник. К.:Арістей, 2004. 260 с.
10. Краткий психологический словарь / Сост. Л.А. Карпенко / Под общ. ред. А.В. Петровского, М.Я. Ярошевского. М.: Политиздат, 1985. 431 с.
11. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції: навч. пос. Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. 384 с.
12. Мечковская Н.Б. Социальная лингвистика: пос. для студентов. М.: Аспект Пресс, 1996. 207 с.
13. Москаленко В. В. Соціальна психологія. Підручник. Київ, Центр навчальної літератури, 2005. 624 с.
14. Москалець В.П. Психологія особистості: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 416 с.
15. Мясойд П.А. Загальна психологія В 2-томах. – К.: Основи, 2004. 345 с.
16. Общая психология: Учебное пособие для студентов пед. ин-тов. М.: Просвещение, 1981. 383 с.
17. Основи практичної психології / Панок В., Титаренко Т., Чепелева Н.: Підручник.К.: Либідь, 2001. 536 с.
18. Основи психології: Підручник / За заг ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. К.: Либідь, 1995. 632 с.
19. Немов Р.С. Психология. В 3-х кн. М.: Гуманіт центр Владос, 2001. К.1. 653 с.
20. Палій А.А. Диференціальна психологія. Курс лекцій. Івано-Франківськ, ВДВ ЦТ Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника. 776 с.
21. Савчин М.В. Педагогічна психологія: навчальний посібник. Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 1998. 142 с.
22. Савчин М.В. Василенко Л.П. Вікова психологія: навчальний посібник. К.: Академвидав, 2005. 360 с.
23. Словник психолого-педагогічних термінів і понять / Упор. Ю.В. Бурган, В.І. Уруський. Тернопіль: Астон, 2001. 176 с.
24. Современная зарубежная социальная психологии. Тексты. Под. ред. Г.М. Андреевой, Н.Н. Богомоловой, Л.Н. Петровской. Изд-во МГУ, 1984, 255 с.
25. Соціологічна енциклопедія / укладач В.Г. Городяненко. К.: Академвидав, 2008. 456 с.
26. Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості : навч. посібник. К.: Каравелла, 2013. 372 с.
27. Хрестоматия по истории психологии. Под ред. П.Я. Гальперина, А.Н. Ждан. М., Изд-во ун-та, 1980, 296 с.
28. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. Основные положения, исследование и применение. СПб.: Питер-Пресс, 1997.

Допоміжна

1. Gleitman H. Psychology W.W. 5-t edition. Norton Compani, New York, London, 1994 – 796 p.
2. Gross R. Rolls Geoff. Essential as Psychology (for A QA). Hodder Arnold. 2003. 210 p.

Інформаційні ресурси

http://pidruchniki.com/19580302/psihologiya/zagalni_zasadi_vikovoyi_psihologiyi

<http://westudents.com.ua/knigi/492-vkova-psihologya-sergenkova-op.html>

http://www.lib.nau.edu.ua/BooksForNAU/2012/Vikova_Psyhologiya_Sergienkova2011.pdf

<http://social-science.com.ua/subject/69>

http://elibrary.kubg.edu.ua/5703/1/V_Kutishenk%D0%BE_PRVPp.pdf

<http://westudents.com.ua/glavy/78937-11-pedagogchna-psihologya-yak-galuz-psihologchno-nauki.html>

Викладач: Литвин-Кіндратюк Світлана Данилівна